

TUOMARINKOULUTUSLAUTAKUNNALLE

Lausuntopyyntö käräjänotaarien ja asessorien valintamenettelyn kehittämisestä

Lausuntopyyntö TIV/1670/2025

Tuomariliitto korostaa kuten aikaisemmassa asian luonnosvaiheessa antamassaan lausunnossa, että notaarien hakuprosessin ja valintamenettelyn ei tule rajata hakijoita liikaa. Tosiasia on, että hyvin monenlaisella taustalla tuleva hakija voi soveltua tuomioistuintyöskentelyyn eikä arvosanojen perusteella tulisi tehdä liian yksioikoisia johtopäätöksiä soveltuvuudesta.

Tuomariliitto on edelleen hyvin huolestunut siitä, että arvosanojen painottaminen eri hakuprosesseissa ja valinnoissa on johtanut siihen, että oikeustieteen opiskelijat uusivat hyväksytyin arvosanoin suoritettuja tenttejä keskiarvon korottamiseksi.

Tuomarintyössä on erittäin tärkeää osata tehdä ratkaisuja kohtuullisessa ajassa -ratkaisujen laatua toki unohtamatta. Akateemiseen täydellisyyteen pyrkimisen korostaminen valinnoissa karsii mahdollisesti alalle soveltuvia hakijoita pois kokonaan ja joka tapauksessa antaa väärän kuvan ominaisuuksista, joista tuomarin työssä on eniten etua.

Edellä selostetuista syistä Tuomariliitto on kannattanut opintopisteiden merkityksen vähentämistä notaarien esivalinnassa.

Koulutuslautakunnan valitsemamassa mallissa toteutuu parhaiten työryhmän työlle asetettu tavoite valintamenettelyn sujuvoittamisesta ja nopeuttamisesta. Nykyjärjestelmän suuri kipupiste on se, että hakijat asetetaan useita kertoja eri pisteiden mukaiseen järjestykseen. Verrattain hyvät pisteet saaneen hakijan tuleva harjoittelupaikka voi muuttua moneen kertaan hänen hakemuksessaan ilmoittamasta etusijajärjestyksestä ja ulkopuolisista tekijöistä kuten tuomioistuimien tulosneuvotteluissa saamista lisäpaikoista tai muiden hakijoiden peruutuksista johtuen.

Jos haastattelupisteytys on hyväksytty tai hylätty, soveltumattomat hakijat karsiutuvat eikä uudelleenpisteytys haun eri vaiheissa ole niin työlästä eikä monesti toistuva ilmiö. Tuomariliitto huomauttaa, että uuden notaarien valintamenettelyn käyttöönoton jälkeen notaareilla on ollut enemmän soveltuvuus- ja

suoriutumisongelmia, joiden vuoksi harjoittelun suorittaminen hyväksytysti on ollut vaarassa tai harjoittelu on keskeytynyt. Tämän vuoksi Tuomariliitto korostaa sitä, että haastattelussa tulee aidosti arvioida henkilön kyvykkyyttä suoriutua tehtävästä eikä haastattelun perusteella hylkäämisen kynnyks saa olla yhtä korkealla, kuin se nykyisin on.

Ehdotetut pisteytysmuutokset ovat Tuomariliiton näkemyksen mukaan kannatettavia.

Tuomariliitto yhtyy lautakunnan näkemykseen siitä, että asessorivalinnan pisteytyksen on oltava yhtenäinen notaarien valintamenettelyn kanssa. Tuomariliitto pitää jossain määrin ongelmallisena lautakunnan ehdotusta siitä, ettei työkokemusta, joka on kertynyt yli kymmenen vuotta ennen hakuajan päättymistä, oteta huomioon. Tuomariliiton näkemyksen mukaan ehdotusta olisi hyvä tarkastella ja verrata siihen, kuinka monen vuoden työkokemukselle/kuinka vanhalle työkokemukselle annetaan merkitystä valittaessa hakijoita tuomarin virkaan. Asessorien osalta työkokemuksena otettaisiin huomioon enintään kuusi vuotta viimeisimmän kymmenen vuoden ajalta. Ehdotusta olisi hyvä tarkastella siitä näkökulmasta, millaiseen tilanteeseen se asettaa esimerkiksi ne asessoriksi hakevat henkilöt, jotka ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana olleet joitakin vuosia poissa työelämästä lasten saamisen vuoksi.

Yhteenveto

Ehdotetussa uudistuksessa opintomenestyksen merkitys notaarivalinnassa edelleen suhteellisesti kasvaa. Tuomariliitto pitääkin erityisen tärkeänä, että uudistuksen vaikutuksia seurataan.

Tosiasiassa ilman lainmuutoksia valintamenettelyn sujuvoittamismahdollisuudet ovat rajallisia. Olennaista Tuomariliiton näkemyksen mukaan edelleen on se, etteivät hakumenettelyn ensimmäiset portaat saisi karsia hakijajoukkoa liian voimallisesti pelkin akateemisin perustein.

Lausunnon valmistelu

Lausuntoa on valmisteltu Tuomariliiton oikeuspoliittisessa valiokunnassa. Lausunnon on valmistellut käräjätuomari Johanna Helminen.

Tuomariliiton hallitus on käsitellyt lausunnon.

Helsingissä 17.4.2026

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry

Tuuli Vänskä
puheenjohtaja

Johanna Helminen
varapuheenjohtaja